

אירופה: הפאשלות של ג'ורג' בוש

לפריפריה באמצעות המנגנון הממשלתי, ולתהליך זה נתלו גילויי שחיתות עצומים, המאסיביים מדינות רבות באפריקה. כל התהליכים החברתיים האלה התרחשו בת-קופה של צמיחה, ואף של דמוקרטיזציה של ניגריה. כל זמן שרמת החיים היחסים של כל הניגרים עלתה, לא גרם הפער החברתי ללחצים, שהיקשו על הממשלה הניגרית לתפקד.

הפיתרון הקלאסי. הירידה במחירי הנפט עירערה את האיזון העדין הזה, הביאה לתחילתה של אבטלה, שתלך ותגבר, וגירתה את מוקדי התסיסה החברתית בניגריה. שליטי המדינה הענקית, במושגים אפריקאיים

בוש עצמו ניסה להיחלץ מהמבוכה באמצעות נאומים גמלצים, והפצצה ששלף מהשרוול כדבר נכונותו של רגן להיפגש עם מנהיגי ברית-המועצות, יורי אנדרופוב. נוכח תקציב-הביטחון החדש הוא נתקל, כמו כן, באי-אימון מוחלט. ראשי המפלגה הנוצרית-דמוקרטית בגרמניה, שתלו תיקוח מסוימות בביקורו של בוש, הודו השבוע שמוטב היה בלעדיו.

הבעיה היפאנית. ההצעות הסובייטיות החדשות עוררו בהלה ביפאן. ארצות-הברית לחצת בשנתיים האחרונות על היפאנים להגדיל את תקציבי החימוש שלהם, ולקנות, כמו כן, נשק אמריקאי. ממשלת יפאן נענתה, ומפעלי הנשק בארצות-הברית הוצפו לאחרונה בהזמנות מיפאן. ברית-המועצות הגיבה בשיגור רמז עבה לממשלת יפאן. במסע השלום שלו באירופה, הציע גרומיקו להזיז טילים גרעיניים לטוח בינוני, מדגם SS-20, ולהעבירם לסיביר. האירופים גילו התלהבות, התעלמו מהעובדה שהשינוי הזה במקום הטילים מעמיד את יפאן בטוח המסוכן. היפאנים עצמם, שהם עד כה הקורבנות היחידים של פיצוץ גרעיני, הגיבו בחריפות רבה. שר-החוץ האמריקאי, ג'ורג' שולץ, שביקר השבוע ביפאן, נתקל בתגובות חשדניות מכל החוגים, כולל מארחיו בממשלת יפאן. כולם הביעו את החשש, שארצות-הברית תקריב את האינטרס היפאני, כדי לפייס את דעת-הקהל האירופית. שולץ עשה כמיטב יכולתו להבהיר ליפאנים, שארצות-הברית איננה מתכוונת לקבל את ההצעות הסובייטיות. יש להניח שבמיקרה זה הוא אומר דברי אמת.

מסע הבחירות הראשון בקאריירה הפוליטית העשירה של שר-החוץ הסובייטי, אנדריי גרומיקו, הסתיים בהצלחה יחסית. אין לטעון שגרומיקו שיכנע את כל שומעיו בכנות הצעותיה של מוסקבה לצימצום הנשק הגרעיני, אבל ברור שהופעו חוקי את תנועות השלום באי-רוסה, הגבירו את הלחץ על ארצות-הברית. עמדות, שהוגדרו בעבר כ"אנטי-אמריקאיות", הפכו כיום לנחלת חוגים רחבים ביותר, כולל אנשי מימסד משרניים. הדאגה מעצם קיומו של מירוץ החימוש, מסכנותיו לשלום העולם, ומעלותו הגבוהה על חשבון הרווחה החברתית, היא אמיתית, כנה ולא דוקטרינאית. כחן של תנועות-השלום באירופה גבר בשנתיים האחרונות מעבר לחלומות הפרועים של מנהיגיה. גם העובדה שתנועות דומות פועלות כיום, בתנאים קשים במיוחד, גם בהונגריה, מיוחה-גרמניה וברית-המועצות, חיוקה את ידיהם של לוחמיה-השלום במערב. כיום ברור לכולם שדובר במאבק משותף למען עתידו של המין האנושי כולו.

תקיף אך לא מתוחכם. סגן נשיא ארצות-הברית, ג'ורג' בוש, הופיע בגרמניה בעיקבות גרומיקו, ולאחיה מטרה עצמה. הוא ביקש לשכנע את הקהל האירופי כולו בכנות כוונותיה של ארצו לצימצום החימוש, ולהטיל את האשמה על הגברתו של מוסקבה. כרגיל בכל הנוגע למימשלו של רונאלד רגן, עמד הביקור בסימן פאשלות בלתי-פוסקות, שהפכו את בוש לצחוק.

הביקור זכה, כמו כן, לסיקור עצום בכלי-התיקשורת, הועבר עליידי הלוחיינים לכל קצות העולם, ועמד במרכז תשומת הלב של דעת הקהל באירופה במשך כל השבוע שעבר. יתכן שדווקא עובדה זו היתה לרועץ לאיש כל-כך בינוני כמו בוש. הוא היה תקיף, דיבר כאיש-מיסלגה רפובליקני מתקופת ג'ון פוסטר דאלס, בלט מאוד בחוסר תיחוחו המשווע. עם זאת, יש להדגיש שהכישלון לא נבע רק מהופעותיו הגרועות, אלא גם מהתימוץ הגרוע שילוח אותן.

באורח אוסיני כל כך לממשל רגן, בחרה וושינגטון לפרסם את תקציבה הפדראלי החדש דווקא בעיצומו של הביקור. התקציב לא היה זקוק לשום דברי פרשנות: עליה ב-10 אחוזים בתקציב הביטחון, הקצבה חסרת תקדים של 238.600 מיליארד דולר לפנסגון, תוך פגיעה

(90 מיליון תושבים), בחרו בפיתרון הקלאסי למניעת מרי חברתי: הם ליבו שינאה לורים.

התעמולה נגד הורים, שקדמה לגירוש האכזרי של יותר מ-2 מיליון בני-אדם, היתה בהחלט גיוענית באופייה. כל הדיבורים על אחוה אפריקאית, ובעיקר סולידאריות מערב-אפריקאית, נשכחו כליל. עתה הפכו הפועלים מגאנה לקורבנות לכל חולאה של ניגריה. כך הושתקו אנשי השמאל בניגריה, שביקשו להדגיש שבעיותיה של המדינה נובעות מהמדיניות הרכושנית של הממשלה, שלא רתמה את משאבי ניגריה למדיניות חברתית שיוויונית.

הגירוש לוח במעשי זועה, שלא היו מביישים את המורים האירופיים של הגיוענים בניגריה. כדאי להעיר, בכל זאת, לכותבי המאמר הראשי הצדקני בהארץ בנושא ניגריה: אין זאת אמת, שעיתוני המערב התעלמו מהגירוש הנורא של הגנאים בניגריה, ומקדישים מקום רק לפליטי לבנון. נושא זה עמד במרכז תשומת הלב של כל כלי-התיקשורת באירופה, התנהגות שליטי לאגוס נתקלה בגינוי אוניברסאלי.

דרום אפריקה: אסירת המצפון

"אורחת השבוע" במדור אסירי המצפון ביומן הר לונדוני טיימס היא אלמנה בת 44, אם ל-8 ילדים בשם ג'ודי מאייט.

מאייט היפהפיה היא עיתונאית ידועה בדרום-אפריקה, מראשי תנועת התודעה השחורה, ומנהיגה בכירה באיגוד המיקצועי של העיתונאים השחורים, שהוצא מחוץ לחוק על-ידי ממשלת האפרטהייד. ג'ודי מאייט נהגה לכתוב בקביעות בעיתון הדתי וייט, שלו קהל קוראים גדול בקרב האינטליגנציה השחורה בדרום-אפריקה.

ב-1977 נאסרה מאייט בעוון חברות באיגוד בלתי-חוקי. בהעדר בסיס חוקי למעצרה (הצו נגד איגוד העיתונאים פורסם אחרי המעצר), האשימו אותה הגיוענים במעילה בכספי האיגוד. הסתבר שהיא, וחבריה נוספים באיגוד, ניסו להוציא את כספיו מהבנק, כדי ששילטונות דרום-אפריקה לא יניתו עליו את ידם. מאייט ישבה כשנתיים במעצר, בתוקף צו מינהלי, ובלי מישפט. מאז תחילת 1979 היא נמצאת במאסרי-בית, תוך הגבלה חמורה על תנועותיה, ואיסור חמור על כל מגע עימה. פירוש הדבר, במושגים דרום-אפריקאיים, שאי-אפשר לפגוע את מאמריה, לראיין אותה, לצטט אותה או אפילו להזכיר את שמה בכלי-התיקשורת.

הבייביט הודיע השבוע שקבוצה של נשים פמיניסטיות בלונדון החליטה להפגין כל שבוע ליד שגרירות דרום-אפריקה, ולקרוא להסרת החרם הבלתי-אנושי על ג'ודי מאייט. זה היה יכול להיות פרויקט חשוב ומעניין גם עבור הנשים הפמיניסטיות הישראליות.

ניגריה: גיוענות בשעת משבר

העובדה שמשבר כלכלי בתקופה של תיעוש מוגבר לזעזועים עצומות של התושבים בשל שפע הנפט, הביא לזעזועים בניגריה — אין בה כדי להפתיע. ניגריה הפכה תוך שנים מעטות למעצמה בינונית, למדינה החזר

סגן-נשיא בוש עם הנשיא נבון פירסום התקציב: סכין בגב

קה ביותר באפריקה, והשפעתה ביחסים הבינלאומיים גברה. אין ספק שפיתרון משבר רודויה, והקמת זימבאבואה העצמאית ובעלת הרוב השחור, היה במידה רבה גם הישג ניגרי. עם זאת, הביעו משקפים רבים חששות כבדים מהדגש הרב בתוך ניגריה על צמיחה כלכלית בסיגנון רכושני מובהק, תוך הזנחת היעדים החברתיים.

ברור שניגריה השתמשה בעושר שלה כדי לפתור כמה בעיות-יסוד, ובעיקר הקדישה כסף רב לחינוך. עם זאת נפערו תהומות בין מעמד המתעשרים ואנשי המנגנון המוסחחים, ובין מיליוני העניים בניגריה.

כמו בקניה, קיים בניגריה דגש על חדירת המרכז

בוטה בכל תקציבי הרווחה והפיתוח. עיון מדוקדק יותר בסרטי התקציב מצביע על סכומים אדירים ששוריינו למימון תוכניות שאסתגיות ביותר לפיתוח טילים גרעיניים ביניבשחיים ולטוח בינוני. המדינאים ומעצבי דעת-הקהל באירופה למדו שתקציב זה מבטא מדיניות לטוח ארוך, שמטרתה אינה איזון בין המעצמות, אלא השגת עליונות. הימין האמריקאי מוכן לשלם כל מחיר כדי להגשים את המעבר מבלימה לעליונות. מה גם שסכומי-העתק האלה מעשרים את החברות הגדולות העוסקות בייצור כלי-משחת. גימי קרטנר מוצג כיום על-ידי אנשי רגן כמי שהזניח את הגנת המערב, הממשלה הנוכחית שוקדת על "תיקון" המצב, ולוא גם במחיר הנורא של 11 מיליון מובטלים.